desiderium cordis eorum, qui in tuo sancto nomine voluerint gloriari de passione martyrij mei. Custodi illos Domine ab omnibus periculis huius sæculi, & perduc eos ad gratiam & gloriam magnificentiæ tuæ. Et cum complêsset orationem, facta est de cælo vox, ad eum dicens: Vite, exauditæ sunt preces tuæ. Tum sanctus Vitus dixit circunstantibus: Sepelite corpora nostra, & quidquid petieritis Dominum in vora salute vestra, percipietis per orationes nostras, & liberabit vos à nequitia diaboli. His dictis, beatæ sanctorum animæ cum gaudio cælum petierunt. Vicini verò corpora eorum cum aromatibus condientes, sepelierunt ea honorifice in loco, qui dicitur Marianus. Passus est sanctus Vitus cum SS. Modesto & Crescentia 17. Calend. Iulias regnante Domino nostro Iesu Christo: Cui est honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

DE S. VITI TRANSLATIONE NARRATIO BREVIS EXCERPTA à QVODAM EX LIBELLO, QVEM SCRIPSIT IS, QVI PARTIM *præsens interfuit sub Ludouico Pio Imperatore, cuius nomen insignis MS. Codex non habet. Stylum aliquot locis modicè emendauimus.*

De hac Corbeia vide lector Ianuariũ in vita S. Adalardi.

I. QVEMADMODVM verò & quo tempore pretiosissimi martyris Viti corpus in Saxoniam translatum sit, & in monasterio, quod Corbeia noua dicitur, collocatum, is qui de translatione eius inscribitur libellus, indicat: cuius Author quædam se præsente, cæterum omnia suis temporibus contigisse testatur. Anno Dominicæ incarnationis octingentesimo tricesimosexto, indictione 14. sacratissimi verò Imperatoris Ludouici anno Imperij vicesimotertio Vuarinus Abbas monasterij noui Corbeiensis, petiit à viro religioso Hildeuuino Abbate monasterii S. Dionysij Parisiensis (*Author habet, Quod est in pago Parisiaco*) vt de sanctorum martyrum corporibus, quæ apud ipsum illo loco asseruabantur, quippiam sibi impartiretur ad confirmandam fidem gentis suæ (*puta Saxonicæ*) quam nuper industria gloriosissimi Imperatoris Caroli sub iugum Christi redegisset. Quibus Vuarini precibus libenter annuit Hildeuuinus, permittente etiam piissimo Imperatore Ludouico, consentiente Parisiensi Episcopo & cæteris nobilibus viris, in ea diœcesi commorantibus: eique beati pueri & martyris Christi Viti Lucani corpus in ecclesia S. Dionysij coram innumera tam monachorum quam Canonicorum, diuersæque conditionis & ætatis virorum ac mulierum frequentia, post peracta die Dominico Missarum solennia decimoquarto Calendas Aprilis summo cum honore tradidit.

S. Vitus vt Roma fuerit translatus in Gallias.

II. A temporibus enim Pipini regis Francorum vsque ad illam diem, pretiosissimum martyris Viti corpus eo in loco multis semper insigne miraculis permanserat, postquam Folradus Abbas S. Dionysij consensu regis profectus Romam, ex eo loco, vbi conditum fuerat, in Franciam transtulit. Illud verò eo, quo dictum est, ordine acceptum, Vuarinus cum suis multa veneratione secum asportans, non paucis eum comitantibus, tandem Saxoniæ finibus inuexit, atque Idibus Iunij in Corbeam nouam perueniens, spem salutemque patriæ, totiusque Saxoniæ specialem patronum cum inæstimabili populorum tripudio illic deposuit. Quantas verò & quot morborum curationes per eius itineris stationes viginti clementia Saluatoris exhibuerit (quæ quidem quadragenarium numerum excedunt) qui vult potest in libello memorato legere, nobis verò iam non vacat commemorare: præsertim cum præsentia Christi miracula maiorem iis reliquiis venerationem conciliare queant, quam literæ. Ab eo verò tempore, vt in Gestis Saxonicis legitur, sub tanti defensione aduocati res Saxonum crescere cœperunt, donec dilatatæ iam ipsa sua magnitudine laborant. Vnde non solum in Saxoniæ, sed in cunctis penè Europæ finibus, eius nomini permultis constructis, & consecratis templis, illius fidele patrocinium imploratur ab omnibus, quantique apud Deum sit, miraculis declaratur.

S. Vitus totius Saxoniæ patronus.

Locus obscurus.

III. QVI nos sui nominis indignos præcones vtinam non despiciat, verum suæ venerationis seruitiis inhærentes, placido à supernis vultu respiciat, par pari quodam modo referat, fautoribus suis fautor faueat, si tamen fas est magnis componere parua, cælestibus terrena, manentibus transeuntia. Super flumina Babylonis diutinam captiuitatẽ defentium, si tamen nequaquam oblitorum delectetur cantionibus Sion, iam incola perpetuum Alleluia decantans in atriis domus Domini: sciatq; si vel ferrea nobis vox sit, quæ centuplices edat sonos, vel si membra omnia vertantur in linguas, haudquaquam tamen posse exprimere satis laudis studium, quo eius cupimus amantissimum venerari patrocinium. Quanquam vt vel parum aliquid dicamus, ipse nos amor & contemplatio impellit, quod quidem sacrificium laudis, si mundo corde offeratur, Domino Deo gratum esse, mens fidelis ambigere non debet. Itaque nullus pene à mundi exordio fuit sanctus, cuius spiritus aliquo modo non repleuerit sanctum hunc martyrem Vitum: ita vt iure credatur cunctorum consors in regno, qui cunctis propemodum meritis indissimilis visus est. Quod quidem nemo temeritate, & præsumptione dictum existimet, sed reuerenter: non audacter, sed pie: Quicquid enim vel dicere vel cogitare potest homo, minus est gratia præpotentis Dei, illi cooperantis. Nam nec Abelis ei deest martyrium, nec paternum, vt in Isaac, holocaustum, etsi non eadem deuotione, tamen consummatius immolatum. Est hic alter Samuel, diuino alloquio adhuc puer dignus inuentus. Est puer Dauid elegans, qui patri fratribusq; despectus, in Deo autem ipsum ex millibus eligente confidens, non de Gethæo, sed tartareo Goliath offensionis lapide triumphauit. Hic Daniel supra ætatem abstinentiæ deditus, seniores sapientia anteiuit. Hic Ieremias adolescentulus, ad genitorem incredulum paternamq; domum & familiam plus satis exasperantem mandata Dei imperterritus locutus est. Hic egregie fortis Iudas Machabæus, Angelicis inter prælia cinctus est præsidiis.

S. Viti præclara encomia.

Offẽsionis lapidem dicit Christũ, cuius ope fretus Vitus dæmonem profligauit

IV. O clarissimum Christi puerum, ante sæcula cum electis omnibus prædestinatum, generali cunctorum sanctitate fulgentem, specialiter, vt diximus, pene singulorum virtute, specialissime verò Martyrii constantia coruscantẽ: qui rabidorum insaniam hostium interritus adiit, modestus sustinuit, securus irrisit. O gloriosum, ô sanctissimum Dei martyrem Vitum, fornacis igne probatum, victorem tormentorum, inter flagella, bestias & catastam semper intrepidum, & semper inuictum, præpotentem precibus, Christi semper amore incredibili feruentem, Dei compellatione vocatum ad cælos, & cum triumpho Angelis comitantibus eo proficiscentem. Te nunc communiter laudamus, benedicimus & glorificamus Christe Deus, qui nos in odore vnguentorum tuorum corde saucio currentes, tam bellicoso voluisti duce corrigi, tam præpotente patrono fulciri, qui non solum contra potestates aereas victoriæ, semper vexilla præferat, verum omnes terrenæ altitudinis fasces nobis infestos, vt luce clarius constat, semper pudefaciat, quosdam quidem ad pœnitentiam, alios vero ad pœnam. Et quia in sanctis tuis perinde vt in teipso mirabilis appares bone Iesu, etiam in illis glorificeris oportet, qui nunc per puerulum manum suam intra foramen aspidis vel reguli mittentem sic per omnia triumphasti, sicut quando cum eodem per temetipsum ex matre tricenarius, cum patre vero consempiternus, in deserto conflixisti. Atque in te potissimum claudatur oratio, clauis Dauid, qui aperis, & nemo claudit: claudis, & nemo aperit: in te confidentium à sæculo virtus, in te sperantium salus, pro te certantium fortitudo, afflictorum consolatio, laborantium & oneratorum refectio, perseuerantium beatitudo, desperatorum spes, morte affectorum requies, Sanctus sanctorum, benedictus in sæcula sæculorum, Amen.

Can. 1.

Psal. 67.

Esa. 11.

Matt. 4.

Apoc. 3.

VITA B. LANDELINI ABBATIS CRISPINIENSIS

NON QUIDEM CERTO AUTHORE, SED FIDE DIGNO, VT QUI EA SE scripsisse testetur, quæ veridicorum hominum narratione compererit. Stylum autem, vbi visum est, correxit Fr. Laurentius Surius.

Præfatio. BENIGNITAS Saluatoris nostri semper adest parata ad promouendam salutem eorum, quos prædestinauit ad capessenda præmia futuræ vitæ, & sicut ipse dicit in Euangelio, quosdam prima, alios tertia, alios sexta & nona, plerosque etiam vndecima hora vocat ad colendam vineam suam: id est, alios in pueritia, alios in adolescentia & inuentute, nonnullos etiam in senectute perducit ad spiritalis sationis laborem. Nec difficile est illi inueteratos scelerum mores corrigere, qui etiam Leuiathan illius ore absorptos, armilla suæ misericordiæ reuocare nouit ad vitam & ad concipiendam erga ipsius bonitatem fiduciam, eos ipsos, quos ab eius ore extraxit sublimiter in cælis coronauit. Ex iis fuêre prophetæ, & vel maxime ille iudex Apostolorum chorus, item triumphalis martyrum exercitus, confessorum insignis numerus & monachorum admirabilis decor. Constat vero ad horum collegium pertinere etiam S. Landelinum, de cuius vita ego ingenij inops non sine multo timore aliqua dicere tentabo. Potest autem Deus os meum aperire ad promendas serui sui res præclare gestas, qui os asinæ quondam docuit disertis verbis increpare prophetam. Dicam verò illa, quæ hominum veridicorum narratione comperi.

IVNII 19.

Iob. 40.

Num. 22.

I. ITAQVE gloriosus & Deo cumprimis charus Landelinus, ex nobilissimo Francorum genere in villa, quam Vallem vocant, ciuitate Cameracensi, temporibus Dagoberti inclyti regis ortus est. Cumque bonæ indolis puer adolesceret, parentes eius beato Autberto antistiti, qui eum de sacro fonte susceperat, literis imbuendum illum commendarunt. Postquam vero ætate nonnihil progressus est, idem Episcopus voluit eum Clerici tonsuram accipere. Sed vbi id quibusdam cognatis eius innotuit, ab amore rerum cælestium conati sunt eum suis persuasionibus reuocare, dicebant enim: En quantus iuuentutis decor eo inuitatur, vt mundo nuncium remittat. Sed noli frater assentiri, si enim feceris, nec tibi nec parentibus vlli vsui eris. Præstat igitur, vt nobis obtemperans, relinquas monasterium, & fruaris mundi huius oblectamẽtis potius, quam hic instar mortui cuiusdam ociosus desideas. Si nobiscum abire volueris, suppeditabimus omnia, quæ libita erunt animo tuo, efficiemusque vt diuitiis & honoribus abundes. His & id genus aliis blandis sermonibus persuaserunt ei quod volebant, ita vt à sancto Autberto aufugiens, illisque se iungens deinceps rapinis & cædibus deditus esset, instar prædonum. Ea causa pius pater Autbertus multo mœrore affectus, haud secus atque mortuum eum lugebat: & erat reuera mortuus, qui iam diabolo seruiret. Orabat nihilo minus sanctus pontifex Deum continenter pro illo, vt libertatem restitueret captiuo & vitam mortuo, faceretque medicinam satanico vulnere sauciato. Quid plura? Malesana mens, quod improbe cœperat, prosequi constituit, nomenque suum mutans, Maurosum se deinceps vult appellari, scilicet ne nomen quandoque proderet eum, qui se in perditionis latebras abdiderat.

Autbertus Cameracẽsis Episcopus.

Inimici hominis, domestici eius.

Landelinus seductus vitiis flagitiose.

II. INTEREA dies multos in tam nefario opere perdurans, seruiebat diabolo, à Christo profugus: sed tandem diuina potentia non deseruit preces sancti pontificis, & pro solita clementia filium errabundum restituit sanctæ matri Ecclesiæ. Voleba is cum suis sociis diuitis cuiusdam domum deripere. Ea autem nocte, quæ huic flagitio destinata erat, quidam ex complicibus eius excessit è vita. Cuius morte ille vehementer afflictus, dedit membra sopori, viditque miseri illius animam in tartarum abduci. Cumque non sine ingenti tremore id adspiceret, adstitit Angelus Domini, & voce terribili dixit ei: Cerne iam Landeline præmia laboris tui: vide vt anima socij tui ad inferorum æterna supplicia pertrahatur: simulque considera, vtrum tibi præstabilius sit ita protrudi in barathrum æstuantis gehennæ, an nobiscum potius perfrui gaudiis sempiternis. Missa igitur fac opera satanæ, & amplectere Christi militiam. Abiice obscurati pectoris cæcitatem, vt possis intueri clarissimam Christi lucem. Excute iamiam à ceruicibus tuis iugum diabolicæ seruitutis, vt post breuis huius vitæ curricula possis æternùm regnare cum Christo. Audi beatum Autbertum antistitem, & agnosce spiritualem patrem tuum. Suscipe libens ab ore eius monita cælestis doctrinæ. Hæc & alia multa cum Angelus ei dixisset, cælos petiit. Landelinus autem eo visu non mediocriter terrefactus, relictis sociis & rebus suis omnibus, pedes Cameracum festinat, & S. Autberti pedibus se aduoluens, orat pro admissis criminibus pœnitentiæ mulctam sibi irrogari. Illeverò pius pater, eius gratulans conuersione & desiderio, suscepit pœnitentem, quem diù fleuerat à se profugum, sinumque ei diuinæ misericordiæ aperiens, reddidit eum sanctæ matri Ecclesiæ.

Per visum ab Angelo acriter admonetur, vt se corrigat.

Redit ad sanitatem, & agit pœnitentiam.

III. ITAQVE sub sæculari habitu degens in monasterio, agabat pœnitentiam, macerans corpus ieiuniis, quod mundi illecebris contaminauerat. Atque tandem diuturna excoctus pœnitentia, statuit mundi à se negocia omnino reiicere, vt posset liberius cælestia cogitare. Rogat igitur beatum Autbertum, vt se tondeat, & militiæ cælestis clamydem induat. Lætatur sanctissimus præsul, comam capitis eius secat, à quo iampridem cordis maculas deterserat. Ille verò hanc dignitatem adeptus, constituit Romam proficisci, vt post mundi reiectam pompam, etiam peregrinationis labore se macerare iudices mundi, atque illic prædulcia sanctorum Apostolorum liminibus oscula affigens, rogabat ad purum condonari sibi peccata & facinora sua. Deinde cum desiderio suo fecisset satis, celeriter in Gallias rediit, nolens diù abesse à patrono suo. Cernens autem beatus Autbertus virtute & sanctitate præditum Diaconum eum ordinauit: in quo ministerio ita præclare se gessit, vt nulli esset ambiguum. Dei gratia eum ad id muneris esse accitum. Erat enim animo benignus, simplex humilis, deuotus, pius omnibus promptam exhibens obedientiam, omnes syncero amore complectens. Præstitit verò illi Deus tantum ardorem & compunctionem cordis, vt bonorum cœnobitarum vita minime contentus, magis ac magis se extenderet in diuinum famulatum, & cum gemitibus & lachrymis crebro se vigiliis, ieiuniis, orationibus affligens, vitam sanctorum æmularetur, nec vllam suo corpori requiem indulgeret, inedia, nuditate, frigore, siti, multisque rebus duris & molestis se afficiens.

Tondetur caput eius.

Romæ visitat limina Apostolorũ.

Fit Diaconus.

Vitæ eius asperitas.

IV. NON multi interea dies intercesserant, cum ille secundo Romã petiit, expletisque pro voto, quæ ill ic facere constituerat, redit ad beatũ Autbertum, & ab eo presbyterij honore afficitur. Tum verò, ad eum euectus honoris gradum, quantũ sanctitate excreuerit, verbis explicari non potest. Volens autem sibiipsi cumulare labores, licet iam defesso esset corpore, tertio se Romano dat itineri cum discipulis duobus, Adelino & Domitiano, qui ei iamdudum in verbi Dei prædicatione adhæserant: adoratisque Apostolorum liminibus, feliciter redit ad sua: petitaque & impetrata copia & benedictione à beato Autberto, ad pagum Haynauum, locum adit, fluuio Sambræ adiacentem, qui à riuulo in hunc ipsum fluuium decurrente, Laubacus vocatur, atque illic sibi & discipulis monastica domicilia construxit. Quod verò ille tunc, Deo auxiliante, feliciter orsus est, à successoribus eius, quos ille eo in loco

Fit presbyter.

Construit monasteria